

TUHOAAKO VAI PELASTAAKO EU HYVINVOINTIVALTION?

Muistio keskustelutilaisuudesta Eurooppasalissa 24.3.2014

- Järjestäjinä Vapaus Valita Toisin ry, Hyvinvointivaltion vaalijat HYVA ry ja Suomen sosiaalioikeudellinen seura SSOS ry
- Asiantuntijoina EU-vaaliehdokkaat **Timo Harakka** (sd, sit), **Heidi Hautala** (vihr), **Anneli Jäätteenmäki** (kesk) ja **Kari Uotila** (vas)
- Kysymyksiä asettivat ”ongelmanomistajat” **Jouko Kajanoja**, **Maija Viherä** ja **Juha Nurmela**, keskustelun kirjasi **Yrjö Mattila**.

Jouko Kajanoja: Mitä EU voi tehdä sosiaalipolitiikassa?

Ei toimivaltaa, EMU-vaatimukset, budjettikuri. Valuvika? Miten korjataan?

Kari Uotila: Valuvika tarkoituksellinen valinta, korjaamista tarvitaan, liittovaltiokehitys myönteistä jos saadaan hyvinvointia edistettyä

Timo Harakka: Suuri kiristys eurokriisi: Sosiaalinen Eurooppa, sanahelinää. Kreikan terveydenhuoltoa leikattu. Suomen vienti kärsinyt, vaikuttaa julkisten menojen rahoitukseen. Troikka saanut oman tahdon mukaan ajaa alas sosiaalista turvallisuutta. Sosiaalinen troikka korjaamaan tuhoja. Köyhyys Euroopassa: 120 miljoonaa köyhää. Miniminormeja mikä on sosiaaliturvan taso ja rakenne. Lisää toimivaltaa sosiaaliturvassa.

Anneli Jäätteenmäki: Tarvitaanko sosiaalista Suomea. Tarvitaan sekä sosiaalista Eurooppaa että Suomea. Eduskunta tekee Suomen sosiaalipäätökset. EU ei anna ohjeita. <hyvinvointivaltion säilyvyys kiinni Suomen päätöksistä ja kasvusta taloudessa. Komissio panee toimeen päätökset, jotka Euroopan valtiovarainministerit ja pääministerit päättävät. Halutaanko Eurooppalaista sosiaaliturvaa. Meillä on sellaista, mitä muualla ei ole; Kansaneläke, Omaishoidon tuki. Perusturvan taso voisi laskea, jos Euroopassa päätetään. Terveydenhuoltoa koskevia suosituksia Suomi ole pannut täytäntöön, esimerkkinä diabetes. Suomi vai EU oikeudenmukainen.

Heidi Hautala: Kysymys sosiaalisesta Euroopasta ajankohtainen. Työvoiman liikkuvuus idästä länteen. EU neljän vapauden periaate lähtökohdaltaan. Maastricht sopimuksesta lähtien kehitys ollut maltillista, kapitalismille suitsia. Euro kompastui valtioiden budjettivajeeseen. Miten jälkikäteen sosiaalista Eurooppaa? Talouden globalisaatio, EU:n pitäisi voida vastata. Asteittain kohti perustulomallia. Yhdistetään työtä, opiskelua, työttömyyttä jne. Perinteinen sosiaaliturva ei enää toimi, siksi kohti uutta sosiaaliturvan mallia. Minne katoavat verotulot? Veroparatiisikysymys hallintaan. Työ jää jälkeen pääomasta ja varallisuudesta. Globaali talous ja EU:n vastaus olennaista.

Millaisia askeleita kohti liittovaltiota?

Vaaleilla valitut?

Mitä miniminormeja?

Miksi Suomi jättänyt huomiotta EU:n suositukset? Maahanmuuttajien sosiaaliturva? Perustulo?

Kari: Fiskaaliunioni. Saksalla ylijäämää ja kilpailukykyä. Pitääkö muun liikkua kuin nuorten työntekijöiden. Pitäisikö eurojen liikkua? Kerätään sosiaalisen eriarvoisuuden torjumiseen yhteistä rahaa. Sosiaalinen peruskirja 4 artikla, kelvollinen palkka, Suomi ei ole allekirjoittanut.

Timo: EMU keskustelua. Raija Julkunen kriittinen. Optimaalinen valuuttaunioni. USA:ssa lisätään rahan tarjontaa kriiseissä. Euroopassa vain sisäinen devalvaatio. Palkat joustaa, talouspolitiikka puuttuu. Tulonsiirtoja vastustetaan EU:ssa, USA:ssa autetaan osavaltioita. Saksan ylijäämä aiheuttaa ongelmia muissa maissa. Yhteisvastuu puuttuu. Euroopan laajuinen perustulo on ratkaisu, jos löytyy poliittista tahtoa.

Anneli: Ei pakkoa EU:n suositukselle. Sosiaali- ja terveysasioista ei päätöksiä Eurooppa – tasolla. Riippuu päättäjistä ja ihmisistä, pidetäänkö heikommista huolta. Voidaan päättää Suomessa sosiaaliturvasta. Eurooppalainen perustulo olisi alhainen johtuen maiden eri tasoista.

Heidi: Integraatio antaa pehmeän etenemisen mahdollisuuksia. Sosiaaliturvan mallia muutettava. Hollannista esimerkkiä. Jäsenvaltio kerrallaan päättää edetä tähän suuntaan? Sosiaaliturvaa ei tule rajoittaa ja maahanmuuttoa tarvitaan. Ei tule syrjiä toisesta maasta tulevia. Pysyvä vuokratyöilmiö Suomeen, kun yritettiin rajoittaa sosiaaliturvaa.

Perussopimuksen muuttaminen? Demokratia mahdollinen vain kansallisella tasolla?

Kari: Kovempia muutoksia tehtävä vaalien jälkeen. Samassa veneessä oloa kriisin kautta. Keskustelu lisääntymässä EU –tason yhteistyöstä.

Timo: Naisten ja miesten samapalkkaisuus jo mukana EU:ssa. Perussopimusten muuttaminen hidas ja kankea tie. Minkälaista politiikkaa? Komission tahto panna toimeen sosiaalisia uudistuksia. Työelämän sääntely ollut jäässä viisi vuotta. Komission tahto ratkaiseva.

Anneli: Ei kannata sopimusmuutoksia. Aiemmin kymmen vuotta kiisteltiin, kaikki pysähtyi. Voimasuhteista ei tiedetä, pitää katsoa pidemmälle. Iso-Britannia vaatii sosiaalilainsäädännön lopettamista EU:ssa. Komissio on äänestänyt yhdessä asiassa. Ei ole tullut esityksiä työelämästä. Ei vasemmisto-oikeisto asetelmaa komissiossa.

Heidi: Talouspolitiikan koordinaatio valmiiksi. EU:n parlamentin valta. Budjettikuria ei käsitelty parlamentissa. Lyötiin lukkoon budjettikuri.

Timo: Komission lista turhista asiasta. Paljon työeläinsäädännön piiriin kuuluvia asioita.

***Maija Viherä: Toissijaisuus, subsidiariteettiperiaate.
Ei osata vaatia. EU tuntuu kaukaiselta. Ikääntyneet syrjässä.
Miten tavallinen kansalainen voi kokea EU:n läheiseksi?***

Heidi: Ikäsyrynnässä ei ole rikottu EU –säädöksiä. Voidaan kannella Euroopan ihmisoikeusasiainmiehelle. Kansalaisten perusoikeudet säännelty, voidaan mennä tuomioistuimeen asti. Tasa-arvosäännöksiä voidaan käyttää.

Anneli: Sosiaaliturva pitää päättää kussakin jäsenmaassa. Läheisyysperiaate, täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa. Päätöksenteko läpinäkymätöntä. Lisää avoimuutta! Äänestys parlamentissa tapahtuu kättä nostamalla. Ei merkitä krijoihin paitsi tiukoissa tapauksissa koneellinen äänestys. Valiokuntakokoukset; loppuäänestys koneellinen. Huippukokoukset päättävät talousasioista suljettujen ovien takana. Avoimuutta lisättävä kaikilla tasoilla.

Timo: Jokaisen maan voitava päättää sosiaaliturvasta. Talouskriisissä ulkopuoliset päättivät kriisimaissa. Läheisyyskeskustelua pitää käydä. Puuttuu eurooppalaista keskustelufoorumia. Huippukokouksissa kansallisia intressejä. Suuret asiat kuuluu EU:lle: Ilmastonmuutos. Eurooppa ei saanut pankkeja kuriin kuten USA:ssa.

Kari: Delegointi, mitä ei pystytä tehdä omassa maassa, viedään korkeammalle. Media kertoo vähän EU:n päätöksenteosta ja Meppien toiminnasta. Julkisen sanan pitäisi seurata enemmän EU –asioita.

Heidi: Pohjoismaiset näkemykset tasa-arvosta edistyneet hyvin EU:ssa. Viime vuosina suunta muuttunut. Jokapäiväisiä taistelukysymyksiä.

Anneli: Termejä vaikea ymmärtää.

Timo: EU on MU

Tulisiko raskaudenkeskeytys, perhevapaat ym. olla kansallisella tasolla?

Kari: Ihmisoikeuksia pitää ajaa Euroopassa. Euroopan tulee olla etunenässä. Vatikaani ei saamäärätä.

Timo: ILO:n perussopimukset ja suositukset EU:n allekirjoitettavaksi. Tuomioistuimen päätöksiä työlainsäädännöstä.

Heidi: EU voi allekirjoittaa ILO:n sopimukset Lissabonin sopimuksen jälkeen. Tuomioistuin on pakottanut oikeuksiin. Perhevapaajärjestelmä voi kehittyä siten, että unionin kilpailukyky riippuu siitä, että naiset saadaan työmarkkinoille. Kolmikantajärjestelmä myös Euroopan tasolla. Perhelainsäädännössä suuria eroja maiden välillä. Aborttioikeus liittyy vapaaseen liikkuvuuteen.

Anneli: Perhelainsäädäntöä koskevia asioita nurin viime aikoina. Lähetetyt työntekijät, miten valvotaan työehtoja? Jäsenmaat eivät ole päässeet yksimielisyyteen. TA ja TT –

järjestöt eivät yhtä mieltä. Jäsenmaissa sekä TA että TT puoli vaikuttavat. Iso-Britannia vastustaa työaikasääntelyä.

Heidi: YK:ssa saatiin ratkaisu, Irlanti pidättäytyi.

Miesten oikeudet? Terveysterot, lasten tapaamisoikeus.

Kari: Sukupuolen perusteella miehet pakotetaan asepalvelukseen. Naisten pienemmät tulot ja miesten lyhyempi ikä johtuu samasta perusteesta.

Timo: Tasa-arvotyö, naisten pahoinpitely

Yleisökommentteja:

Mihin EU:ta tarvitaan poliittisena instrumenttina?

Globalisaation hallinta, liikkuminen, tavaroiden osto, yhteiset merkinnät, yhteistyö on tarpeen, rauhan projekti, turvallisuuden ja vakauden ylläpito, kaikilla portailla tarvitaan yhteistyötä, valtioiden välillä EU, YK.

Kantelut Euroopan oikeusasiamiehelle? Voidaan tehdä Suomen kielellä, mutta koskee vain EU:n omaa päätöksentekoa.

EU:ssa ei ole hyvää hallintoa koskevaa lainsäädäntöä. Oikeusistuimeen voidaan viedä vain Suomen virkamiehen toiminta. EU:n pitäisi edetä hyvässä hallinnossa. Jäsenvaltiot eivät ole yksimielisiä.

Tulkkeja, mediaa tarvittaisiin EU –kielestä ja EU-päätöksistä. Miten vaikuttaa ihmisten arkeen?

Joustavampi rahoitusjärjestelmä EU –rahoituksessa. Hankkeet järjestömiä.

Miksi kierrättää rahoja EU:n kautta?

Tutkimushankkeet? Tutkijat kootaan yhteen. Kulttuurituet, kehoitetaan kansainvälisyyteen, verkostoitumista

Miljoonan kansalaisen aloite? On käsitelty. Suomessa 9750 allekirjoitusta ja 7 maasta. Ensimmäinen: Oikeus puhtaaseen veteen.

Juha Nurmela: Verotus

Mitä pitäisi tehdä veroparatiiseille? Miten voidaan poistaa verokierto?

Mitä voidaan tehdä? Valtavat rahat piilossa, jota olisi mahdollista verottaa.

Timo: Luoton loppu, veroparatiisien osuus? Hallintarekisterit. VM ajaa. Voiko pankkiunioni vastata haasteeseen? Rahastoja, joita käytetään johdannaiskaupassa. Yksimielisyys: Hyvinvointivaltiota ei voi rahoittaa, kun veroparatiiseja. EU:ssa vaaditaan yksimielisyyttä veroasioissa. Verohallinto saanut valtuuksia etsiä verovälittelijöitä. Pidettävä vahvasti esillä EU –vaaleissa.

Kari: Keskustelualoite harmaasta taloudesta 1998. Uusia keinoja keksitään, kun valvonta lisääntyy. Kilpajuoksu jatkuu. Euroopassa tietojen vaihtoa. Aktiivinen katumus. Takaisin 70 prosenttia?

Heidi: palkka.fi sosiaaliturvamaksujen maksamiseksi helposti. Avoimuuden tason säilyttäminen? Pääomatuoton lopullisen edunsaajan nimi pitäisi saada esiin. Direktiivejä taloushallinnon uudistamiseksi. Noudattavatko Eurooppalaiset yhtiöt verolainsäädäntöä vai ei. Metsäsektori empii. Siirtohinnoittelu vaikeutuu.

Anneli: EU voisi tehdä paljon enemmän harmaan talouden poistamiseksi. Pääoman liikkeistä pitäisi kulkea tiedot verottajalle. Toiminta EU:ssa näpertelyä. Kriisirahastot perustettu Luxemburgiin, veroparatiisiin. Suurin veroparatiisi on Lontoon City. Poliittinen tahto puuttuu tällä hetkellä. Yritysten siirtohinnoittelun Suomen laki sallii.

Timo: Hollannin ja Irlannin lainsäädäntö aiheuttaa ongelmia.

Katumusajattelu seuraavassa parlamentissa? Kansallisia päätöksiä.

Verokilpailu: Brasilialainen sellu tulee Hollannin kautta Ouluun. Ei löydy arvonlisää. Verotuksesta pitäisi päättää määräenemmistöllä.

Anneli: Yhteisövero kaikissa EU –maissa sama. Suomessa yhteisövero EU:n alhaisimpia. Ei ole maksajia verolle.

Yhtiövalta ja rahan valta niin voimakas, että veropäätökset vaikeita. Kapea haarukka, jossa yhteisövero tulisi olla kaikissa EU –maissa. Pääomatulovero voisi olla samalla tavalla.

Kari: Yhteisövero on sulamassa veromuotona pois. Pohjoismaista mallia tulee puolustaa.

Ei ole investoitu, vaan annettu osinkoina lyhyellä tähtäimellä omistajille voittoa. Kvartaalibisnes.

Aasiassa 3 miljardia huonoissa työoloissa.

Anneli: Bangladeshissä tulisi noudattaa työsuojelusäännöksiä, jotta tuotteet otetaan vastaan Euroopassa. Eurooppa voisi näyttää esimerkkiä, työpaikat viedään Aasia, mutta ei kanneta vastuuta työoloista.

Heidi: Kansalaivalvonta, Finnwatch, yritysten maineen varjelu, Stora Enso Intiassa; ihmisten tulisi voida elää palkallaan, kastittomat. Suomi ollut Nokia –kuplassa. Innovaatiota pitäisi kehottaa.

Timo: Merkittävät tekstiilivalmistajat allekirjoittaneet sitoumuksen Bangla Deshissä työoloista. Miksi Suomen ay-liike katsoo läpi sormien työolosuhteita Kiinassa?

Kari: Kansainvälinen solidaarisuus. Kiinassa työnormit nousevat.